

ТЕХНОЛОГІЯ «ПЕРЕВЕРНУТОГО» НАВЧАННЯ У ЗВО

Кривонос Мирослава Петрівна

асистент

Кафедра комп'ютерних наук та інформаційних технологій
Житомирський державний університет імені Івана Франка, Україна

Класно-урочна система, яка була найбільш ефективною протягом великого періоду часу, в зв'язку з карантинном, військовими діями та їх наслідками, швидким розвитком технологій, зміною ставлення до освітнього процесу як здобувачів освіти, так і педагогів, почала вимагати все більш активного використання інших форм і технологій навчання. Динаміка суспільних змін вимагає переходу до педагогічних моделей, що фокусуються на самоосвіті та вмінні ефективно долати виклики. Одним із найбільш перспективних інструментів реалізації цієї стратегії є модель «перевернутого класу», яка забезпечує умови для індивідуального зростання кожного учня.

Технологія «перевернутого» навчання є не новою в освітній діяльності. Її використовують вже майже 20 років. Засновниками цієї ідеї стали американські вчителі природничих наук в 2006 році, коли вони почали записувати відеолекції своїм учням, з якими ті мали ознайомлюватися вдома, а уроки присвячували повністю закріпленню матеріалу і виконанню лабораторних робіт.

«Перевернуте» навчання – це така активна форма навчання, де подача теорії і виконання домашнього завдання міняються місцями. Основне засвоєння теоретичного матеріалу учнями відбувається вдома, а час аудиторної роботи виділяється на виконання завдань, вправ, проведення лабораторних і практичних досліджень, індивідуальні консультації вчителя тощо. Учень має прийти на урок теоретично підготовленим, а в класі відпрацювати свої навички мислити, аналізувати, комунікувати тощо. Роль вчителя також змінюється: вчитель стає помічником- консультантом, який скеровує, допомагає отримати практичний досвід від набутих знань.

Таким чином, такий підхід кардинально змінює процес навчання, змінює саму природу отримання учнями знань, ставлення учнів та вчителів до освітнього процесу.

Зауважимо, що технологія «перевернутого» навчання зарекомендувала себе не лише в школі, а і в ЗВО. Адже процес отримання нових знань, опрацювання теоретичного матеріалу та використання його на практиці є надзвичайно важливим для майбутніх фахівців. Необхідність адаптації вищої школи до дистанційного формату вимагає впровадження методів, що стимулюють автономність здобувачів. Ми вважаємо, що модель «перевернутого навчання» є ідеальним рішенням для цифрової освіти, оскільки вона перетворює пасивне онлайн-слухання на активну когнітивну практику. Проте вона може ефективно застосовуватися і під час традиційного навчання.

Пріоритетним завданням «перевернутого» навчання є виховання учня, здатного до критичного аналізу та ефективної командної взаємодії. Метод

стимулює розвиток культури запитування, вміння обґрунтовувати власну позицію та готовність до конструктивного діалогу й взаємодопомоги в освітньому середовищі

Відзначимо, що «перевернуте» навчання має свої різновиди. Виокремимо основні з них:

- типовий (здобувачі освіти самостійно опрацьовують новий матеріал вдома, а на занятті вирішують практичні чи лабораторні завдання, індивідуально співпрацюють з викладачем);

- дискусійний (здобувачі освіти отримують завдання переглянути певні відеоролики або матеріали інтернет-ресурсів, а викладач на занятті організовує обговорення одержаної інформації, проведення дослідів, експериментів);

- демонстративний (викладач проводить демонстрацію, здобувачі освіти сприймають даний матеріал, аналізують, самостійно виконують поставлені завдання);

- псевдоперевернутий (є можливість переглядати відеоматеріал на занятті, а потім виконувати отримані завдання з можливістю індивідуальної консультації викладача);

- груповий (здобувачі освіти мають за власним бажанням або за рекомендацією викладача об'єднатися в групи, ознайомитися з відповідними матеріалами, а на заняттях працювати разом над певною науковою проблемою або проектом);

- «перевернутий вчитель» (безпосередня участь здобувачів освіти у процесі створення відеоматеріалів та практичних завдань, викладач спостерігає за тим, як організовано освітній процес, як представлена інформація і у разі необхідності надає допомогу).

Викладач сам визначає, який тип «перевернутого» навчання доцільно використовувати у освітньому процесі. Варто зазначити, що на це впливає і рівень підготовки самих здобувачів освіти, і їх бажання самостійно працювати, і ступінь відповідальності, і темп їх діяльності, і технічні можливості тощо.

Не дивлячись на те, що «перевернуте» навчання є легким у застосуванні, воно вимагає значних зусиль від викладача у плануванні занять, у підготовці до запису лекцій, ретельному відборі додаткових завдань, додаткових затрат часу тощо. Тобто, викладачам, використовуючи такий метод роботи, необхідно постійно освоювати нові педагогічні прийоми та методи та постійно розвивати свою цифрову компетентність.

Таким чином, можна стверджувати, що «перевернуте» навчання має багато переваг. Виділимо основні з них:

- на заняття здобувачі освіти приходять вже підготовленими, з певним багажем знань;

- лаконічне висвітлення теми для самостійного опрацювання;

- процес засвоєння знань стає більш активним;

- підвищення самостійності і відповідальності здобувачів освіти;

- формування у здобувачів освіти навичок пунктуальності та планування;

- соціальна взаємодія;

- колективне навчання.

Проте поруч із позитивними моментами під час «перевернутого» навчання всі учасники освітнього процесу стикаються і з певними труднощами:

- неоднакові психологічні, вікові, фізіологічні особливості здобувачів освіти;
- збільшення навантаження на викладача в підготовці до заняття;
- втрата живого спілкування під час лекцій;
- неоднаково відповідальне ставлення здобувачів освіти в підготовці до занять;
- неоднакові технічні можливості.

Таким чином, зробимо висновок, що під час використання технології «перевернутого» навчання кардинально змінюється роль здобувачів освіти, які стають активними учасниками освітнього процесу, а викладач виступає в ролі консультанта. Тож з впевненістю можна стверджувати, що «перевернуте» навчання є однією з ключових тенденцій освітніх технологій сучасності.

Список використаних джерел

1. Гончарук О. М., Шуст Л. М., Дацюк В. В. Особливості застосування технології «перевернутого навчання» в початковій школі як прийом формування самостійної читацької діяльності здобувачів освіти. URL: <http://academstudies.volyn.ua/index.php/pedagogy/article/view/4> (дата звернення 12.01.2026).
2. Ковтун О. А, Крикун В. С. Методологія застосування технології «перевернутого навчання» (flipped learning) у процесі підготовки майбутніх учителів іноземної мови. URL: <https://openedu.kubg.edu.ua/journal/index.php/openedu/%20article/view/237/pdf> (дата звернення: 12.01.2026)
3. Рябуха Т.В., Гостіщева Н.О., Куликова Н.А., Харченко Т.І. «Перевернуте навчання» як інноваційна технологія викладання іноземних мов у вищій школі. Науково фахове видання «Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах». 2020 р., № 72, Т. 2. С. 100–105.